

A környezetvédelem és a kutatás szerepe, jelentősége a francia gyümölcsstermesztők szemszögéből

2012. január 25-26-án az egyik jelentős gyümölcsstermesztési körzetnek számító Languedoc-Roussillon régióban, ezen belül Pyrénées-Orientales megyében, Perpignan közelében, alig 10 kilométerre a spanyol határtól tartotta éves kongresszusát a francia gyümölcsstermesztők országos érdekképviselője ([Fédération ationale des producterurs de fruits](#), FNPF). A mintegy 200 résztvevővel zajló kongresszus résztvevőit Gérard Majoral, a megyei mezőgazdasági szakszervezeti szövetség, az FDSEA 66 gyümölcságazati felelőse köszöntötte, aki megjegyezte, mindennél nagyobb szükség lenne az összefogásra egy jelenleg nagyon megosztott mezőgazdaságban, ágazaton belül és ágazatok között is. Yves Arris (président FDSEA 66) szerint más megyékhez képest még jobban érződik a munkabér-költség nagysága miatti versenyhátrány az ágazatban, mivel a spanyol határ túloldalán csak 6,50 euró egy órányi munkabér a gyümölcsösökben, míg ők ennek legalább másfélszeresét kénytelenek kifizetni – de a növényvédő szerek is 30%-kal olcsóbbak a spanyoloknál. Pyrénées-Orientales megye kertészei viszont a két ország közötti versenyen túl szélesebb dimenzióban is gondolkodnak – számukra a Földközi-tenger egész térségének kertészete a fontos, hiszen az ebben tevékenykedő termelők együttesen termelik meg sok gyümölcs esetében Európa szükségletének jelentős részét, így a piaci tendenciák mindenkit érintenek.

A kongresszus résztvevői előtt Henri Pluinage (FNPF tisztségviselő) a kutatás-fejlesztésről beszélve elmondta, a versenyképességi kérdésekben talán ez az egyetlen terület, ahol az ágazatnak az alkalmazott zöldség- és gyümölcsstermesztési kutató intézeten, a [Ctifl](#)-en keresztül nincs szégyenkezni valója. A tavaszi párizsi nemzetközi mezőgazdasági kiállításon, a SIA-n kötik meg azt a megállapodást, aminek köszönhetően létrejön egy olyan kutatás-fejlesztési szövetség (GIS), ami a mintegy tíz évre tervezett működése során a gyümölcsstermesztést leginkább érintő kérdéseket vizsgálja tudományos alapossággal és háttérrel, az alap- és alkalmazott kutatás, valamint a termelői szféra együttműködése alapján. A GIS Fruits (gyümölcs informális kutatási csoport) hat területen tervezi működését folytatni, ezek:

- a szektor szereplőinek szerveződése és az ágazat versenyképessége,
- társadalmi elvárások,
- bio-agresszorok megismerése és kezelése,
- alkalmazkodás a klímaváltozáshoz, az egyes várható eseményeknek történő elébbemenetel,
- a gyümölcsstermesztési rendszerek vizsgálata három szinten: parcella, gazdaság, termelési körzet,
- a friss és földolgozott termékek minőségének javítása és megőrzése.

A Ctifl a nemzeti mezőgazdasági kutató intézettel, az [INRA](#)-val közösen részt vesz az Eufirin ([European Fruit Research Institutes Networks](#)) hálózat működésében – ebben 22 EU-tagország Svájc tudományos intézetei találhatók meg, a Ctifl konkrétan az almával kapcsolatos kutatási programokban, így pl. az [Isafruit](#)-ban aktív partner. Ez a program a következő területekre terjed ki:

- az almával és őszibarackkal kapcsolatos fogyasztói elvárások föltérképezése,
- betakarítás utáni folyamatok elemzése,
- a kutatási eredmények terjesztése (15 rendezvény két év alatt).

Hosszabb távra tervezve a Ctifl részese annak a programnak, ami az európai gyümölcságazat 2030-ra vonatkozó jövőképeinek tervezésére tesz kísérletet, és ennek figyelembe vételével határoznák meg a jövőbeni kutatási programokat. A kiindulási év 2010, ekkor az európai gyümölcsstermesztés a mezőgazdaságilag művelt terület 3%-át foglalta el és az előállított

termelési érték 17%-át adta, ami 34 millió tonna árunak felelt meg. Az EU zöldség-gyümölcs termesztésének árbevétele éves szinten 120 milliárd euró, 550 ezer munkavállalónak ad munkát és 1,4 millió gazdaságot érint. Az eddigi megállapítások szerint:

- a fogyasztás fölfuttatásának legjelentősebb akadálya a fogyasztó által magasnak tartott ár, a kiegyenlített minőség, a praktikusság és folyamatos hozzáférhetőség hiánya,
- a viszonylag gyors minőségromlás miatt megoldandó a jobb tárolhatóság kérdése,
- a termelési ciklus viszonylag hosszú, a beruházások megtérülése csak hosszabb távon lehetséges, szükség van a hozamot és a jövedelmet optimalizáló intézkedésekre,
- hosszú távon is meg kell tudni őrizni a versenyképességet az EU-n kívüli termelő országokkal, elengedhetetlen a termékfejlesztést célzó innováció.

A 2020-as európai stratégia célja az, hogy intelligens, fenntartható, magas termelési színvonalat és foglalkoztatási arányt biztosító, a szociális kohéziót elősegítő gazdasága legyen Európának, ennek elérését a kertészeti termelés szociális, gazdasági, környezetvédelmi és innovációs síkon egyaránt elő tudja segíteni.

Noha – mint látható – tervekben, elképzelésekben nincs hiány, Charlie Gautier, az FNPF főtitkára nagyon pesszimista véleményt fogalmazott meg. Szerinte, ha két éven belül nem történik érdemi lépés a francia állam részéről az ágazati innováció érdemi támogatása, ösztönzése és a többi alapvető kérdés esetében, a gyümölcsstermelés végérvényesen a megszűnés útjára fog lépni Franciaországban.

A kongresszus második napján a kerekasztal-beszélgetés témája a francia gyümölcsstermesztés jövőjének elemzése volt, a vitapartnereket pedig már a választási kampány szellemében választották ki, meghívva a jelentősebb politikai pártok képviselőit. A kormányzó UMP részéről Bernard Reynes (Chateaufort polgármestere, parlamenti képviselő) érkezett, a Szocialista Pártot (PS) Jacques Bascou (Narbonne polgármestere, parlamenti képviselő), a centrumot szimbolizáló MoDem-et Marc Fesneau képviselte. Az FNPF-től Luc Barbier, Bruno Darnaud, Charlie Gautier, Pascal Clavier és Bruno Dupont vett részt a vitában, aminek egyik sarokpontja a környezetvédelem volt.

Charlie Gautier (FNPF főtitkár) szerint a francia szabályozás olyan mértékben értelmetlenül szigorú a munkaerő alkalmazása terén is, ami gyakorlatilag gúzsba köt mindenkit – az egyik példa a spanyol ahol a marokkói munkaerőt emberhez nem méltó körülmények között szállásolják el, a németek grúzokat altatnak konténerekben minden kényelem nélkül, a kifizetett munkabér pedig néhány euró, ez együtt olyan versenyhátrányt jelent a franciáknak, hogy két év múlva nem lesz gyümölcsstermelő gazdaság az országban. De a francia szabályozás minden más területen is csak akadályozza a versenyképesség javítását, míg ugyanezek a többi uniós tagállamnak nincsenek ilyen problémái. Aberráció például, hogy a francia szabályok megtiltják bizonyos növényvédő szerek használatát, míg semmi nem tiltja a francia fogyasztóknak, hogy az ezekkel a szerekkel kezelt spanyol termékeket vásárolják és fogyasszák. Szerinte csak a választók megnyerését szolgáló politikai demagógiához van bátorság, ahhoz nincs meg a valódi politikai bátorság, hogy a szabályok érdemben megváltozzanak. Az öntözésről – ami az ország déli vidékein a termelésnek egyre inkább alapvető feltétele – azt mondta, nem arról van szó a víztározók építéséről szóló vitában, hogy új kutak fúrásával a felszín alatti vízkészleteket akarják kiaknázni, csupán a csapadékvizet szeretnék fölfogni és aszályos időszakokra tárolni, de pillanatnyilag ez sem lehetséges.

A PS színeiben nyilatkozó Jacques Bascou szerint szükség van arra, hogy uniós szinten is legyenek általános érvényű szabályok, legyen európai szintű konvergencia, az eseti nemzeti jogszabály-változtatásokkal, pontszerű intézkedésekkel, könnyítésekkel nem lehet a

versenytorzító hatásokat érdemben és hosszú távon kezelni. A környezetvédelemmel összefüggésben úgy vélte, a növényvédő-szerek használatával kapcsolatosan nem csak a túlságosan szigorú francia szabályozás, de az uniós előírásokat be nem tartó vagy tartató országok is vétkesek, de tetten érhető a francia állam felelőssége is, amennyiben nem lépett föl más országok szabályellenes gyakorlata ellen. Az öntözést érintve egyetértett azzal, hogy lehetővé kell tenni a csapadékvíz nagyobb arányú visszatartását, és amíg Franciaországban továbbra is a jogszabályi háttérrel megy a vita, a spanyolországi öntözési és vízgazdálkodási műtárgyak megépítését nagyon sok esetben még az unió is támogatta anyagilag. Az Eva Joly (Zöldek) közelmúltbeli, a mezőgazdaság elleni kirohanásai kapcsán neki szegezett termelői kérdés kapcsán elmondta, egyáltalán nem tud ezekkel azonosulni, ha ezt tenné, akkor a Zöldeket képviselné és nem a PS-t. Ezzel együtt nem hiszi, hogy a közvetlen értékesítés megmentené a francia mezőgazdaságot, de a Zöldek által szorgalmazott ökológiai gazdálkodás sem csodaszer. Nem ért egyet a gazdálkodók szélsőséges, a Zöldek részéről hosszú évek óta tartó megbélyegzésével (gátlástalan környezetszennyezők), és szerinte Francois Holland sem vállal közösséget ebben a kérdésben a Zöldekkel.

A MoDem-et képviselő Marc Fesneau nem vitatta, hogy alapvető versenytorzító hatások vannak Európán belül, és egyetértett az uniós konvergencia szükségességével, aminek megvalósítása szerinte nem lesz egyszerű és rövid folyamat, de legalább ekkora szükség van arra is, hogy megálljon a divergencia növekedése az egyes tagországok között.

Az UMP-t képviselő [Bernard Reynes](#) a környezetvédelemmel kapcsolatos versenytorzító hatásokat illetően azt mondta, szerinte a Grenelle-2 már túlzás volt, és számos rendelkezés megalkotása során sokkal nagyobb körültekintésre lett volna szükség, mivel jelen formájukban elsősorban akadályt, és nem előnyt jelentenek – például a mezőgazdaságra nézve.

Az FNPF kongresszuson bemutatták azt a három fiatal gazdálkodót, akik a gyümölcsstermesztési pályakezdési projektek között meghirdetett tavalyi verseny díjazottjai voltak. A „pályakezdés díjai” névre hallgató programra a pályakezdő fiatal gazdák nevezhetnek három kategóriában (pl. a legjobb üzleti fogással vagy a leginnovatívabb agronómiai megoldással), minden évben más és más területen. 2011-ben a gyümölcsstermesztés volt a célterület, a díjakat a tavaly szeptemberi szántóversenyen, Nicolas Sarkozy köztársasági elnök jelenlétében adták át. A díjazottak közül ketten tudtak részt venni a kongresszuson, egyikük mezőgazdasághoz nem kötődő családi környezetből érkezett a pályára, míg a másik gazdálkodók gyerekeként választotta a szakmát. Mindketten úgy vélték, nem bánták meg a választásukat és újra belevágnának, de azt tanácsolják, mindenki kétszeresen is gondolja meg, mielőtt belevág egy ilyen vállalkozásba, mivel ha nem lesz elégedett, az végig kísérni fogja a későbbi életében. A fiatal gazdálkodók által összefogott program elérhető a www.trophees-installation.com honlapon.

Az FNPF elnöke, Bruno Dupont szerint az uniós szociális konvergencia elengedhetetlen annak fényében, hogy minden uniós polgár és vállalkozás valóban egyenlő esélyekkel bírjon. Szükség van fiskális és környezetvédelmi konvergenciára is, föl kell hagyni azokkal az illúziókkal, hogy ha Franciaország élen jár ezen intézkedésekben, a többiek majd követik őt. Ellenkezőleg, egyedül vannak és az ország versenyképessége a legnagyobb vesztese ennek a magatartásnak. A termelők azt akarják, hogy ezekben a kérdésekben még 2012. május előtt világos választ kapjanak a politikától – hogy tudják, kire is szavazzanak. Annak érdekében, hogy ne ismétlődhessen meg a 2011-es „fekete év”, a Bizottság részéről mielőbbi, érdemi döntéseket várnak a piacsabályozás és a kríziskezelés területén.

Bruno Le Maire miniszter a kongresszus résztvevői előtt tartott beszédében maga is tarthatatlannak nevezte, hogy miközben a francia gyümölcsösök területe évek óta a jelenlegi ütemben fogy, a gyerekek körében egyre több az elhízott és csökken a fejenkénti zöldség- és gyümölcsfogyasztás. Ígéretet tett arra, hogy amíg biztosan miniszter, a zöldség-gyümölcs ágazat prioritást jelent számára. A növény-egészségügyi szolidaritási alap kapcsán maga is elmondta, hogy a tárca, ígéretéhez híven, biztosította a termelői befizetésekhez ígért kiegészítést, így az alap anyagi eszközeinek 35%-a termelői, 65%-a minisztériumi forrásból származik. Az alap fölállt, mostantól az a fontos, hogy valóban működjön is – akár ezzel, akár mással bármilyen probléma adódik, az ajtaja mindig nyitva áll – mondta -, ha nehézség van, azt csak úgy lehet megoldani, ha beszélnek róla. Támogatta azt a javaslatot, hogy a termelői befizetéseket kötelezővé tegyék, amivel nem biztos, hogy mindenki egyetért, de az a tapasztalat, hogy ahol ezt megtették, kötelező lett a részvétel, a termelők kénytelenek voltak együtt dolgozni és a pozitív eredmények magukért beszéltek.

Az EU-val összefüggésben azt ígérte, mindent megtesz a hátralévő három hónapos hivatali idejében azért, hogy érdemi és hatékony európai szabályozás szülessen. Azt akarja, hogy más ágazatokhoz hasonlóan legyen a gyümölcsre is megfelelő piacsabályozás, olyan, amivel a termelők nincsenek jobban kitéve a piaci szélsőségeknek, mint pl. a tejtermelők. Nehéz lesz, mert a Marian Fischer-Bohl nevével fémjelzett teljes liberalizmusból kell visszalépni egy szabályozottabb környezetbe, de meg kell tenni, mert a gazdák és az ágazat érdeke ezt kívánja. Ebbe a szabályozásba beletartozik a fölösleges készletek piacról történő kivonása és a lehető legkedvezőbb nemzeti szabályozási rendszer is, hogy ne kelljen állandóan a *de minimis* támogatások csapdájában vergődni és annak plafonösszegétől szenvedni, megalázó helyzetekbe kerülni.

A munkabér költségének csökkentésében szerinte az eddigieknél is messzebb kell menni, arra van szükség, hogy minden francia tudomásul vegye végre, milyen nehéz helyzetben van az ország, ha pedig nem csökkentik a munkabérre rakódó költségeket, az egész francia gazdaság kerül veszélybe. Nagyon fontos lenne az uniós harmonizáció, mivel a többi országgal összehasonlítva a francia gazdaság nagyon komoly versenyhátrányban van, aminek oka elsősorban az a szociális dömping, ami megengedhetetlen lenne Európában. Elfogadhatatlan, hogy míg Franciaország talán túlzott mértékben is igyekszik a munkaerőpiaci szabályokat alkalmazni, addig más uniós tagállamokban kizsákmányolják és kihasználják a külföldi, elsősorban kelet-európai vagy harmadik országból származó (ukrán, grúz, marokkói) munkásokat mindennemű szociális kiadás nélkül. A versenyhátrány további oka szerinte a környezetvédelem túlzott szigorúsággal történő kezelése, és az egyes tagországok szabályozásában, vagy az uniós szabályok alkalmazásában meglévő nagyon jelentős különbségek. A zöldséggel kapcsolatosan úgy vélte, a jelenlegi bizottsági javaslat teljes mértékben rossz, újat kell alkotni.

Somogyi Norbert mezőgazdasági és Tét-attasé, Párizs